

Nr 159.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående särskild ersättning till vissa flottan tilldelade värnpliktiga under mobiliseringstjänstgöring; given Stockholms slott den 14 april 1916.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

dels att flottan tilldelad värnpliktig, som efter den 31 juli 1915 konstituerats till underofficerskorpral eller korpral i flottans reserv, ävensom flottan tilldelad menig värnpliktig må, därest han efter inkallelse till tjänstgöring under nu pågående mobilisering med gott vitsord fullgjort eller kommer att fullgöra tjänst minst sex månader, erhålla särskild ersättning:

underofficerskorpral med 25 kronor i månaden för den tid, han tjänstgjort i denna egenskap;

korpral med 20 kronor i månaden för den tid, han tjänstgjort i denna egenskap, i den mån särskild ersättning ej redan på grund av nådigt brev den 18 juni 1915 till honom utgått; samt

menig värnpliktig med 10 kronor i månaden för tjänstgöringstid efter den 31 december 1915;

dels ock att de kostnader, som föranledas av bifall härtill, må av marinförvaltningen förskottsvis bestridas av omhänderhavande medel för att framdeles anmälas till ersättande.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Dan. Broström.

*Utdrag av protokollet över sjöförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 14 april 1916.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Broström anförde härefter:

Proposition
nr 162 till
1915 års
riksdag.

I proposition (n:r 162) den 10 april 1915 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, *dels* att flottan tilldelad värnpliktig av klass A, som under sin stamanställningstid uppnått korpralsgrad eller 1:a eller 2:a klass sjömans tjänstbarhetsklass, ävensom flottan tilldelad värnpliktig av klass B finge, därest han efter inkallelse till tjänstgöring under pågående mobilisering fullgjort eller komme att fullgöra tjänst minst sex månader i följd och därunder minst fyra månader med gott vitsord bestritt korprals- eller därmed likställd befattning, erhålla särskild ersättning med ett belopp av 20 kronor i månaden för den del av tjänstgöringstiden, som översköte två månader, *dels ock* att de kostnader, som föranleddes av bifall härtill, finge av marinförvaltningen förskottsvis bestridas av omhänderhavande medel för att framdeles anmälas till ersättande.

Av den motivering, som av mig anfördes till det vid nämnda proposition fogade statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden, framgår, att det vid den i början av augusti 1914 anbefallda partiella mobiliseringen av flottan framställt såsom en angelägenhet av största vikt, att inkallelsen av värnpliktiga ordnades på sådant sätt, att åt flottans krigsberedskap bereddes den största möjliga grad av effektivitet. Å andra sidan sökte man av naturliga skäl så långt möjligt begränsa inkallandet av äldre årsklasser värnpliktiga. Genom nådigt beslut den 3 augusti 1914 inkallades sålunda dels, oberoende av ålder, värnpliktiga, tillhörande klass A (sådana, som förut haft viss tids fast anställning vid flottan) och klass B (studenter och med dem likställda samt de, som avlagt sjökaptens- eller styrmans-examen eller vissa examina å navigationsskolas maskinistavdelning), dels ock, förutom vissa andra värnpliktiga, de flottan i allmän tjänst eller sjötjänst tilldelade värnpliktiga, som tillhörde 3:dje och 4:de årsklasserna (1912 och 1911 års klasser). Sedermera hade efter hand och i den mån så med hänsyn till flottans krigsberedskap kunnat ske hemförlovning ägt runn av nämnda värnpliktiga, vilka därvid blivit ersatta genom inkallelse av sådana värnpliktiga av sagda eller andra klasser, som förut ej varit i tjänst under mobiliseringen, samt genom inryckning av 1914 års klass. På grund av det förefintliga stora antalet vakanser inom sjömanskåren hade det emellertid icke kunnat undgås, att inkallade värnpliktiga särskilt av klass A och bland dem företrädesvis vid flottan förut stamanställda korpraler och 1:a klass sjömän jämte ett mindre antal av de dugligaste bland f. d. 2:a klass sjömän måst kvarhållas i tjänstgöring under en jämförelsevis lång tidrymd. Dessa f. d. korpraler samt 1:a och 2:a klass sjömän hade nämligen genom sin föregående utbildning vid flottan varit särskilt lämpade att utfylla de förefintliga vakanserna bland förhandsmännen ombord och giva erforderlig stadga åt fartygens bemanning. Då ifrågavarande personal i regel tillhört äldre årsklasser samt vid inryckningen till tjänstgöring väl i flertalet fall innehaft mera stadigvarande civil sysselsättning och haft familj att försörja, hade härav blivit en följd, att dessa kategorier av värnpliktiga på ett särskilt kännbart sätt drabbats av mobiliseringen. Det syntes därför endast vara en gärd av rättvisa och billighet, att dessa f. d. korpraler samt f. d. 1:a och 2:a klass sjömän, som under mobiliseringen bestritt korprals- eller därmed likställda befattningar, under vissa villkor tillerkändes en särskild ersättning med hänsyn till såväl den mera ansvarsfulla tjänst, de under mobiliseringen fullgjort, som de ekonomiska uppoffringar, vilka de under sin jämförelsevis långa mobiliseringstjänstgöring måst underkasta sig. Nämnda ersättning ansågs böra, för att den skulle komma

att utgöra ett verkligt vederlag för de ekonomiska uppoffringar, ifrågasvarande personal till följd av mobiliseringstjänstgöringen måst underkasta sig, sättas till 20 kronor för månad. Beträffande villkoren för denna ersättnings åtnjutande ansågs lämpligt att uppställa fordran på en tjänstgöring av minst sex månader i följd — d. v. s. utan annat avbrott än tillfällig permission. Då emellertid två månaders tjänst kunde anses behöflig, innan en värnpliktig av ifrågasvarande kategorier återförvärvat sådan yrkesskicklighet, att han kunde bestrida korpralsbefattning, syntes den ifrågasatta ersättningen icke böra utgå för de två första månaderna av tjänstgöringen.

Förutom nu nämnda kategorier av värnpliktiga av klass A hade under längre tid måst i mobiliseringstjänstgöring kvarhållas ett förhållandevis stort antal värnpliktiga av klass B, vilka avlagt sjökaptens-, styrmans- eller maskinistexamen. Flertalet av dem hade konstituerats till underofficerskorpraler och därigenom erhållit en mot deras tjänstgöring svarande avlöning. Endast ett ringa fåtal hade tjänstgjort i korpralsbefattningar. I den mån så skett, hade emellertid dessa ansetts böra i förevarande avseende likställas med förut omnämnda kategorier värnpliktiga av klass A.

Slutligen har i omförmälda statsrådsprotokoll erinrats därom, att *värnpliktigs* familj ägde att, jämlikt förordningen den 13 augusti 1914, under den tid, den värnpliktige fullgjorde tjänstgöring till rikets försvar, åtnjuta visst understöd, därest familjen för sitt uppehälle vore i behov av sådant understöd, som i förordningen avsåges. Då emellertid, med anledning av riksdagens därom fattade beslut, enligt nådigt brev den 14 oktober 1914 föreskrivits, att jämväl till *fast anställt manskap* vid marinen finge under tid, då detsamma tjänstgjorde vid mobiliserad del av marinen eller eljest fullgjorde tjänstgöring, för vilken detsamma på grund av särskilda bestämmelser ägde åtnjuta krigsavlöning, utgå familjeunderstöd efter enahanda grunder, som stadgades i nyssnämnda förordning, syntes vid bedömandet av förevarande fråga kunna bortses från det understöd av nu nämnt slag, som kunde hava utgått till här ifrågasvarande kategori av värnpliktiga. Dock måste naturligen iakttagas, att den särskilda gottgörelse, varom här vore fråga, icke finge verka på sådant sätt, att värnpliktig, som bildat familj, härigenom skulle i något fall erhålla en förmån utöver dem, som tillkomme den fast anställde med familj.

Riksdagens
skrivelse nr 5
vid 1915 års
riksdag.

I skrivelse den 27 maj 1915 (nr 5, punkt 28) uttalade riksdagen, att riksdagen, med hänsyn till långvarigheten av ifrågasvarande värnpliktigas tjänstgöring, som i huvudsak varit föranledd av de många

vakanserna inom sjömanskåren, ansett sig böra bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning, i vad den avsåg ersättning åt bemälda värnpliktiga. Riksdagen ville dock därvid betona att, såsom departementschefen framhållit, den särskilda gottgörelse, varom här vore fråga, icke finge verka på sådant sätt, att värnpliktig, som bildat familj, härigenom skulle i något fall erhålla en förmån utöver dem, som tillkomme den fast anställde med familj.

Departementschefen hade — yttrade riksdagen vidare — ansett, att ifrågavarande ersättningsbelopp borde bestridas under förskottstitel. Riksdagen hölle emellertid före, att det vore lämpligare, att ett förslagsanslag för ändamålet uppfördes å riksstaten under femte huvudtiteln. Det erforderliga anslaget syntes på grund av gjorda beräkningar kunna bestämmas till 75,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1915 förskjuta för ändamålet erforderligt belopp.

I anslutning till riksdagens i överensstämmelse härmed fattade beslut föreskrev Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 18 juni 1915, att flottan tilldelad värnpliktig av klass A, som under sin stamanställningstid uppnått korpralsgrad eller 1:a eller 2:a klass sjömans tjänstbarhetsklass, ävensom flottan tilldelad värnpliktig av klass B finge, därest han efter inkallelse till tjänstgöring under pågående mobilisering fullgjort eller komme att fullgöra tjänst minst sex månader i följd utan annat avbrott än tillfällig permission och därunder minst fyra månader med gott vitsord bestritt korprals- eller därmed likställd befattning, erhålla särskild ersättning med ett belopp av 20 kronor i månaden för den del av tjänstgöringstiden, som översköte två månader; dock att den särskilda ersättningen jämte av den värnpliktige åtnjuten krigsavlönning ej finge för månad överstiga ett belopp av 51 kronor, motsvarande lön, dagavlönning och inkvarteringsbidrag, allt för månad om 30 dagar, för stamanställd korpral i 2:a lönegraden vid Karlskrona station.

Kungl. Maj:ts
beslut den 18
juni 1915.

Då Kungl. Maj:t sålunda föreskrev, att ifrågavarande ersättning jämte av den värnpliktige åtnjuten krigsavlönning ej finge för månad överstiga ett belopp av 51 kronor, var detta föranlett därav att, enligt vad såväl i det vid förutnämnda proposition fogade statsrådsprotokollet som ock i riksdagens skrivelse betonats, ersättningen ej finge verka på sådant sätt, att värnpliktig, som bildat familj, därigenom skulle i något fall erhålla en förmån utöver dem, som tillkomme den fast anställde med familj. Nämnda belopp av 51 kronor motsvarar nämligen, på sätt förut sagts, i gällande stat för flottans sjömanskår upptagen lön (23 kronor), dag-

avlönning (18 kronor) och inkvarteringsbidrag (10 kronor), allt för månad om 30 dagar, för stamanställd korpral i 2:a lönegraden vid Karlskrona station. Att därvid tagits hänsyn till avlöningsförhållandena vid Karlskrona och icke vid Stockholms station, där inkvarteringsbidraget för korpral utgör 15 kronor i månaden och således är 5 kronor högre än vid Karlskrona station, har sin förklaring däri, att värnpliktiga, varom här är fråga, eljest skulle hava kommit i åtnjutande av avlöningsförmåner, överstigande dem, som utgå till stamanställda korpraler vid Karlskrona station¹). Visserligen har genom omförmälda bestämmelse vållats, att under den tid, 1914 års krigsavlöningsreglemente var gällande, värnpliktiga av här ifrågavarande kategorier vid tjänstgöring av angiven art erhållit ersättning med icke oväsentligt lägre belopp än 20 kronor, för månad räknat. Men det synes uppenbart att, därest vid bestämmandet av ersättningens maximibelopp tagits i beräkning det vid Stockholms station utgående högre inkvarteringsbidraget, nyss omförmälda, av riksdagen särskilt betonade önskemål icke kunde anses hava blivit behörigen tillgodosett, liksom ock att ett sådant tillvägagångssätt varit ägnat att väcka berättigat missnöje hos de fast anställda korpralerna vid Karlskrona station.

I det följande kommer jag att till behandling upptaga särskilda till Kungl. Maj:ts inkomna eller överlämnade framställningar beträffande avlöningsförmånerna för vissa grupper av värnpliktiga. Dessförinnan torde jag emellertid få erinra om några ytterligare omständigheter, som stå i samband med nämnda framställningar. Förut är nämnt, att flertalet till mobiliseringstjänst inkallade värnpliktiga av klass B, vilka avlagt sjökaptens-, styrmans- eller maskinistexamen, konstituerats till underofficerskorpraler i flottans reserv och därigenom erhållit en mot deras tjänstgöring svarande avlöning. Enahanda är ock förhållandet med en del under mobiliseringen inkallade värnpliktiga av klass A. Sålunda konstituerade underofficerskorpraler åtnjöto efter mobiliseringsinkallelse jämlikt § 3, mom. 3, och § 8, mom. 1, i reglemente för marinens avlöning under krigstjänstgöringstid (krigsavlöningsreglemente) den 25 september 1914 dels fredsavlönning i likhet med motsvarande stampersonal — uppgående till 84 resp. 89 kronor i månaden för underofficerskorpral med inkvarteringsbidrag vid Karlskrona, resp. Stockholms station — dels ock, med undantag av dem, som kommo i åtnjutande av familje-

¹) Enligt krigsavlöningsreglementet för marinen av den 25 september 1914, som var gällande till den 1 augusti 1915, utgick krigslön till värnpliktig korpral med 12 kronor 50 öre för löneterminal eller med 37 kronor 50 öre i månaden.

understöd, under all tjänstgöring *krigsavlöningsstillägg* med 5 kronor för lönetermi (= 15 kronor i månaden). Vid sjötjänstgöring tillkom dessutom den avlöningsförhöjning, som uppbars av stamanställda underofficerskorpraler under motsvarande tjänstgöring.

Den efter riksdagens hörande den 11 juni 1915 utfärdade förordningen med särskilda föreskrifter angående avlöningsförmåner m. m. vid marinen på krigsfot, vilken förordning trädde i kraft den 1 augusti samma år och var avsedd att ersätta nyssnämnda krigsavlöningsreglemente för marinen av den 25 september 1914, upptager för värnpliktig, som blivit konstituerad till underofficerskorpral, *krigslön* med ett i förhållande till tidigare utgående avlöningsförmåner väsentligt reducerat belopp. Denna krigslön utgår enligt den i § 11 av förordningen upptagna krigslönetariff med 12 kronor 50 öre i lönetermi (= 37 kronor 50 öre i månaden). Då emellertid i § 1, mom. 2, av förordningen stadgats, att Kungl. Maj:t vid partiell mobilisering av marinen i varje fall lämnar föreskrift, beträffande vilka delar av marinen och i vilken omfattning förordningen skall äga tillämpning, förordnade Kungl. Maj:t, med stöd av nämnda stadgande, genom nådigt brev den 30 juli 1915, bland annat, att från förordningens tillämpning tills vidare skulle undantagas värnpliktiga, som före den 1 augusti samma år konstituerats till militär tjänstegrad. Anledningen till nyssnämnda bestämmelse i nådiga brevet den 30 juli 1915 var, att det icke ansågs med billighet överensstämmande, att värnpliktiga, som före förordningens av den 11 juni 1915 trädande i kraft inkallats till mobiliseringstjänstgöring och på grund av innehavda kvalifikationer konstituerats till militär tjänstegrad, skulle i följd av nämnda förordnings bestämmelser i avlöningshänseende komma att intaga en väsentligen ofördelaktigare ställning än tillföre. Å andra sidan befanns det, med hänsyn till angelägenheten därav att i sagda förordning upptagna bestämmelser rörande lägre avlöning för konstituerade värnpliktiga i största möjliga omfattning skulle komma att tillämpas under pågående mobilisering, icke vara lämpligt att i vidare mån än som nyss angivits göra undantag från förordningens bestämmelser beträffande nämnda värnpliktiga. Emellertid har härav blivit en följd, att värnpliktiga, som konstituerats till underofficerskorpraler efter den 31 juli 1915, kommit att i avlöningshänseende bli sämre ställda än sådana värnpliktiga, som under mobiliseringen fullgjort korpralstjänst och därvid uppfyllt villkoren för åtnjutande av den utav 1915 års riksdag beviljade särskilda ersättningen.

I berörda förordning av den 11 juni 1915 finnes även intagen bestämmelse rörande krigslön — utgående med 10 kronor för lönetermin eller 30 kronor i månaden — för konstituerad korpral. Tidigare har konstituering av värnpliktiga till korpraler i flottans reserv icke förekommit, men i samband med nämnda bestämmelses införande i sagda förordning har i kungörelse den 30 juli 1915 angående vissa ändringar i förordningen den 7 augusti 1914 angående konstituering och anställning av personal vid marinens stam och reserv vid mobilisering, vilken kungörelse trätt i kraft den 1 augusti 1915, stadgats, att chef för underofficers- och sjömanskårerna äger, jämlikt de närmare föreskrifter, som meddelas av Konungen i kommandoväg, konstituera värnpliktiga till korpraler i flottans reserv.

Slutligen torde jag få erinra, huruledes enligt krigsavlöningsreglementet för marinen av den 25 september 1914 till menig värnpliktig utgick krigslön med 8 kronor 10 öre för lönetermin (= 24 kronor 30 öre i månaden). I förordningen av den 11 juni 1915 nedsattes krigslönen för menig värnpliktig till 5 kronor för lönetermin (= 15 kronor i månaden). Jämlikt en i sagda förordning intagen övergångsbestämmelse gäller emellertid, att krigslönen till menig värnpliktig, vilken under återstoden av år 1915 fullgör krigstjänstgöring, skall, oberoende av förordningens föreskrifter, under den tid av sagda år inkallelsen omfattar utgå med 8 kronor 10 öre för termin, men att, därest allmän mobilisering varder anbefalld, förordningen skall i sin helhet lända till efterrättelse.

Framställningar rörande särskild ersättning till värnpliktiga, vilka efter den 31 juli 1915 konstituerats till underofficerskorpraler i flottans reserv.

I underdånig skrivelse den 22 november 1915 har chefen för underofficers- och sjömanskårerna vid flottans station i Stockholm gjort framställning om särskild ersättning till sådana värnpliktiga av klass A eller B, som efter den 1 augusti 1915 blivit konstituerade till underofficerskorpraler i flottans reserv. Bemälda kårchef har därvid hänvisat till det förut anmärkta förhållandet, att sådan underofficerskorpral enligt förordningen den 11 juni 1915 uppbure krigslön med endast 12 kronor 50 öre för lönetermin (= 37 kronor 50 öre i månaden), under det konstituerad korpral av klass A eller B, som uppfyllde de i berörda nådiga brev den 18 juni 1915 angivna villkor, åtnjöte, utöver krigslön enligt nämnda förordning med 10 kronor för lönetermin (= 30 kronor i månaden), den av riksdagen medgivna särskilda ersättningen av 20 kronor för månad och sålunda erhöle avlöningsförmåner med tillhoppa 50 kronor i månaden. En till underofficerskorpral befördrad korpral bleve sålunda efter sin befordran, vilken kunde anses erforderlig för fyllande av vakans inom underofficers-

korpralsgraden, ekonomiskt sämre lottad än före densamma. Den ifrågasatta särskilda ersättningen till omförmälda underofficerskorpraler borde enligt bemälda chefs mening lämpligen bestämmas till 45 kronor i månaden, därvid samma beräkningsprinciper använts som de, vilka legat till grund för bestämmandet av ersättningen till korpral. Lön, dagavlöning och inkvarteringsbidrag för månad om 30 dagar för stamanställd underofficerskorpral i 1:a lönegraden vid Karlskrona station belöpte sig nämligen till 84 kronor, under det att konstituerad värnpliktig underofficerskorpral enligt nyssnämnda förslag skulle erhålla 37 kronor 50 öre + 45 kronor = 82 kronor 50 öre.

Vidare har stationsbefälhavaren vid flottans station i Karlskrona den 9 december 1915 till marinförvaltningen överlämnat en framställning i nyss angivet syfte från chefen för underofficers- och sjömanskårerna vid sistnämnda station samt därvid hemställt om utverkande, att flottan tilldelad värnpliktig av klass A eller B, vilken efter den 1 augusti 1915 konstituerats till underofficerskorpral, måtte tillerkännas sådan särskild ersättning av 20 kronor i månaden, som enligt nådiga brevet den 18 juni 1915 utginge till vissa värnpliktiga under mobiliseringstjänstgöring.

Stationsbefälhavaren vid flottans station i Stockholm har den 16 december 1915 till marinförvaltningen med tillstyrkan överlämnat en ansökning från vissa värnpliktiga av klass A (korpraler), vilka efter hemförlovning från krigstjänstgöring under nu pågående mobilisering ånyo blivit inkallade till sådan tjänstgöring, i vilken ansökning anhållits, att sökandena för rätt att åtnjuta särskild ersättning enligt nådiga brevet den 18 juni 1915 måtte få tillgodoräkna sig den tid, under vilken de före hemförlovningen fullgjort krigstjänstgöring.

Framställning rörande tillgodoräkande av tidigare fullgjord krigstjänstgöring för rätt att åtnjuta särskild ersättning.

Mot denna framställning har chefen för marinstaben i den 5 januari 1916 avgivet yttrande förklarar sig icke hava något att erinra.

I en till Kungl. Maj:t ställd, av stationsbefälhavaren vid flottans station i Karlskrona med utlåtande den 28 januari 1916, jämte yttrande av chefen för underofficers- och sjömanskårerna vid nämnda station, insänd ansökning hava åtskilliga värnpliktiga, bland annat, anhållit, att krigslön måtte jämväl efter den 1 januari 1916 få till dem utgå i enlighet med tidigare gällande bestämmelser.

Framställning rörande ökade avlöningsförmåner för menig värnpliktig.

Bemälda kårchef har därvid föreslagit, att meniga värnpliktiga efter två månaders tjänstgöring med gott vitsord måtte erhålla särskild ersättning med ett belopp av 10 kronor i månaden, därest tjänstgöringen varat under minst halva månaden. Härigenom skulle dessa värnpliktiga

komma att uppbära sammanlagt 25 kronor i månaden — krigslönen för menig värnpliktig utgör numera, såsom förut nämnts, 15 kronor för månad — eller i det närmaste samma belopp, 24 kronor 30 öre, vartill krigslönen för menig värnpliktig uppgått enligt krigsavlöningsreglementet för marinen den 25 september 1914.

Detta kårchefens förslag har tillstyrkts av stationsbefälhavaren.

Chefen för marinstaben har i häröver avgivet utlåtande av den 7 februari 1916, i likhet med nyssbemalde kårchef och stationsbefälhavare, ansett rättvist, att någon förbättring i avlöningen tillerkändes jämväl meniga värnpliktiga, som inkallats till krigstjänstgöring, och anslutit sig till dessa myndigheters uppfattning beträffande det belopp, med vilket sagda löneförbättring lämpligen borde utgå. Däremot ansågo marinstabschefen, att i fråga om löneförbättringens tillgodonjutande samma villkor borde uppställas, som angivits i nådiga brevet den 18 juni 1915, d. v. s. att fordran på en längre tids oavbruten krigstjänstgöring borde bibehållas. Särskild ersättning utöver den av riksdagen fastställda krigslönen syntes nämligen marinstabschefen böra utgå endast till sådana värnpliktiga, som särskilt tungt drabbats av krigsinkallelsen, och ett annat tillvägagångssätt skulle även kunna leda till ersättningsanspråk från andra håll av överskådlig räckvidd. För att i möjligaste mån tillgodose de värnpliktigas intressen syntes dock böra tagas under övervägande, huruvida icke de bestämmelser i detta hänseende, som framdeles eventuellt komme att utfärdas, borde tillämpas retroaktivt från 1916 års början, därvid även under år 1915 infallande del av nu pågående krigstjänstgöring borde få tillgodoräknas för den särskilda ersättnings åtnjutande.

Framställning
rörande ökade
avlöningsför-
måner till
under mobili-
seringen in-
kallade maski-
nister.

Slutligen har svenska maskinbefälsförbundet i en till chefen för sjöförvarsdepartementet ställd ansökning anhållit, bland annat, att »tjänstgöringspenningarna» för maskinister, som inkallats till tjänstgöring under pågående mobilisering, måtte ställas i lämpligt förhållande till de mobiliserades kvalifikationer och tjänsteutövning.

Häröver har chefen för marinstaben den 14 februari 1916 avgivit utlåtande och därvid hemställt, att till underofficerskorpral konstituerad värnpliktig, som uppbure krigslön enligt förordningen den 11 juni 1915, måtte tillerkännas den i nådiga brevet den 18 i samma månad omförmälda särskilda ersättningen av 20 kronor i månaden under de i berörda nådiga brev angivna villkor, samt att åt den bestämmelse, som eventuellt komme att utfärdas i sådant hänseende, måtte givas retroaktiv verkan. Vidare har chefen för marinstaben anfört, att det kunde ifrågasättas, huruvida

icke värnpliktiga av klass A och B, som inkallats till krigstjänstgöring under pågående mobilisering, rättvisligen borde med hänsyn till de tunga offer för landets säkerhet, som av dessa värnpliktiga fordrades, beredas avlöningsförmåner, som gjorde det möjligt för dem att under den långa tjänstgöringstiden försörja sina familjer, och sålunda komma i åtnjutande av en avlöning, lika hög eller helst något högre än den, som utginge till stammanskap av motsvarande tjänstegrad eller tjänstbarhetsklass.

Samtliga i nu nämnda framställningar väckta frågor hava av marinförvaltningen upptagits till behandling i utlåtande av den 2 innevarande mars, varjämte ämbetsverket i särskilda yttranden samma dag över de två sist omnämnda framställningarna hänvisat till nyssnämnda utlåtande. I detta utlåtande har ämbetsverket anfört, bland annat, följande.

Marinförvaltningens utlåtande den 2 mars 1916.

För att tillerkänna sådana till krigstjänstgöring inkallade värnpliktiga, som efter den 1 augusti 1915 konstituerats till underofficerskorpraler, en särskild ersättning i likhet med vissa värnpliktiga, som bestritt korpralstjänst, funne marinförvaltningen under ovan angivna omständigheter numera samma skäl tala, som i förberörda proposition nr 162 till 1915 års riksdag anförts till stöd för sådan ersättning åt sistnämnda värnpliktiga. Med avseende å det belopp, varmed den särskilda ersättningen för underofficerskorpral borde utgå, ansåge ämbetsverket detta böra bestämmas så, att proportionen mellan underofficerskorprals och korprals krigslön enligt förordningen den 11 juni 1915 med särskilda föreskrifter angående avlöningsförmåner m. m. vid marinen på krigsfot bibehölles även efter det särskild ersättning tillagts såväl i framställningarna avsedda underofficerskorpraler som i nådiga brevet den 18 juni 1915 avsedda värnpliktiga, eller sålunda till 25 kronor i månaden.

Sedan numera, enligt § 1 i förutberörda kungörelse den 30 juli 1915 angående vissa ändringar i förordningen den 7 augusti 1914 angående konstituering och anställning av personal vid marinens stam och reserv vid mobilisering, värnpliktig kunde konstitueras även till korpral i den ordning, nämnda förordning närmare föreskreve, syntes det ämbetsverket, som om stadgandet i nådiga brevet den 18 juni 1915 borde i hithörande del givas en något ändrad lydelse.

Efter ingången av år 1916 åtnjöte menig värnpliktig, såsom förut nämnts, krigslön med endast 5 kronor i lönetermin. Då emellertid tjänstgöringstiden jämväl för dessa värnpliktiga blivit jämförelsevis lång, ansåge marinförvaltningen, att den särskilda ersättningen icke borde be-

gränsas att gälla blott underofficerskorpraler och korpraler, utan torde sådan ersättning böra utsträckas även till meniga. Denna särskilda ersättning syntes lämpligen kunna sättas till 10 kronor i månaden. Därmed skulle nämligen värnpliktigas avlöning uppnå ett belopp, ungefär motsvarande det förut utgående. Jämväl ur synpunkten, att proportionen mellan krigslönebeloppen för underofficerskorpraler, korpraler och meniga enligt förordningen den 11 juni 1915 bibehölles, sedan såväl underofficerskorpraler som korpraler och meniga erhållit sålunda föreslagna särskild ersättning, vore detta belopp att förorda.

Då det visat sig, att vissa värnpliktiga efter hemförlovning från en relativt lång krigstjänstgöring ånyo inkallats till sådan tjänstgöring, och det icke torde vara avsett, att vid den långa tjänstgöringen, som med inkallelse vid marinen avsåges, värnpliktig skulle gå miste om den särskilda ersättningen under två månader för varje inkallelse, syntes icke längre böra fordras för den särskilda ersättningen, att tjänstgöringen fullgjordes i en följd.

Med ledning av tillgängliga uppgifter från flottans stationer kunde antagas, att till den föreslagna ersättningen bleve berättigade under år 1915 29 underofficerskorpraler för fem månader (= 3,625 kronor) och 120 ånyo inkallade korpraler för två månader (= 4,800 kronor) samt under år 1916 80 underofficerskorpraler, 330 korpraler och 300 meniga värnpliktiga (= 139,200 kronor), vadan kostnaderna för åren 1915 och 1916 kunde beräknas till sammanlagt omkring 147,625 kronor. Då av det utav 1915 års riksdag beviljade anslaget, 75,000 kronor, vid årsskiftet allenast återstått ett belopp av 11,811 kronor, torde ytterligare behöva anvisas för kostnadernas bestridande under åren 1915 och 1916 136,000 kronor.

På grund härav har marinförvaltningen hemställt, att Kungl. Maj:tt måtte föreslå innevarande års riksdag att *ej mindre* medgiva, att flottan tilldelad värnpliktig, som efter den 1 augusti 1915 konstituerats till underofficerskorpral eller korpral i flottans reserv, ävensom flottan tilldelad menig värnpliktig, därest han efter inkallelse till tjänstgöring under nu pågående mobilisering med gott vitsord fullgjort eller komme att fullgöra tjänst minst sex månader, måtte för den del av tjänstgöringstiden, som översköte två månader, få uppbära särskild ersättning, att utgå till underofficerskorpral med 25 kronor, till korpral med 20 kronor, i den mån särskild ersättning *ej* redan till sådan värnpliktig utbetalts, och till menig värnpliktig för krigstjänstgöringstid, som infölle efter den 31 december 1915, med 10 kronor, allt för månad räknat, dock med iakttagande av att den särskilda ersättningen jämte av den värnpliktige

åtnjuten krigsavlönning icke finge för månad överstiga för underofficerskorpral 84 kronor, för korpral 51 kronor och för menig 25 kronor i månaden, *än även* till bestridande av kostnaderna för utbetalande av ifrågavarande ersättning för år 1916 anvisa ett förslagsanslag av 136,000 kronor på extra stat för år 1917, med rätt för Kungl. Maj:tt att redan år 1916 disponera nämnda belopp.

I samband härmed har marinförvaltningen erinrat därom att, vid bifall till det av ämbetsverket sålunda framlagda förslaget, till underofficerskorpral eller korpral konstituerad värnpliktigs kontanta avlöningsförmåner icke längre komme att stå i proportion till de avlöningsförmåner, till underofficerare konstituerade värnpliktiga ägde uppbära enligt den lägre tariffen i förordningen den 11 juni 1915.

Innan jag går att yttra mig över de i ärendet föreliggande förslagen, torde det tillåtas mig att i korthet redogöra för det sätt, på vilket inkallelserna av värnpliktiga under den pågående mobiliseringen av flottan ordnats.

Departements-
chefens
yttrande.

Såsom förut nämnts, inkallades vid mobiliseringens början genom nådigt beslut den 3 augusti 1914 dels samtliga värnpliktiga av klass A och B, dels ock, förutom vissa andra värnpliktiga, de flottan i allmän tjänst eller sjötjänst tilldelade värnpliktiga, som tillhörde 1911 och 1912 års klasser. Härvid inställde sig av klass A ett större antal än som motsvarade behovet, varför en del av dem hemförlovades omedelbart och andra efter 3 à 4 månaders tjänstgöring. Då förhållandena nödvändiggjorde, att flottan alltjämt bibehölls mobiliserad i ungefär samma omfattning som förut, inkallades de sålunda hemförlovade av klass A ävensom sådana värnpliktiga av denna klass, som ej förut inställt sig, i mars och april 1915 för att avlösa dem, som varit i tjänst sedan augusti 1914 eller under en period av omkring 8 månader. För avlösning efter omkring 8 månaders tjänstgöring av de i mars och april 1915 inryckta värnpliktiga av klass A inkallades under oktober och november samma år de, som tidigare hemförlovats efter 3 à 4 månaders tjänstgöring, och är det avsett, att dessa efter 8 månaders tjänst skola hemförlovas i juni 1916. De komma därvid att avlösas av sådana förut inkallade av klass A, som av en eller annan anledning ännu icke inställt sig till krigstjänstgöring; dessa senare skulle då i sin ordning, om så anses behöfligt, vara i tjänst under en period av 8 månader. Skulle ny avlösning av värnpliktiga utav ifrågavarande klass därefter erfordras eller antalet av inkallade sådana, som ännu ej inställt sig till krigstjänstgöring, bliva otillräckligt för avlösningen i juni 1916, torde de,

vilka varit i tjänstgöring under tiden augusti 1914—mars (april) 1915, ånyo komma att, åtminstone till en del, behöva inkallas.

Vad beträffar de i augusti 1914 inkallade värnpliktiga av klass B, hemförlovades jämväl av dessa en del omedelbart samt andra efter 2 å 4 månaders tjänstgöring. I maj och juni 1915 — således efter omkring 10 månaders tjänstgöring — avlöstes de värnpliktiga av denna klass, som fullgjort tjänst sedan augusti 1914, av sådana, vilka vid förstnämnda tidpunkter (maj och juni 1915) avslutat navigationsskola eller icke förut varit i tjänst längre tid än 2 månader. Dessa senare hava från och med år 1916 ersatts av andra värnpliktiga utav klass B, vilka i sin ordning beräknas vara i tjänst under 10 månader eller till november 1916.

De inkallade värnpliktiga av 1911 och 1912 års klasser kvarblevo i tjänst, i den mån de ej hemförlovades redan under augusti 1914, under en tid av 3 å 6 månader. Under april 1915 inkallades samtliga förut ej inryckta värnpliktiga av dessa klasser, och hemförlovades dessa i början av augusti 1915 efter 3^{1/2} månaders tjänstgöring. Vid sistnämnda tidpunkt inkallades i sjötjänst inskrivna värnpliktiga, tillhörande årsklassen 1910, vilka hemförlovades efter 3 månaders tjänst.

I övrigt hava, i ändamål att i möjligaste mån inskränka inkallelserna av värnpliktiga av klass A och B samt äldre årsklasser, under olika tidsperioder kvarhållits värnpliktiga av 1913 och 1914 års klasser efter avslutad fredstjänstgöring.

Den nu lämnade redogörelsen har endast avsett att angiva den allmänna gången av de gjorda inkallelserna av värnpliktiga. Under mobiliseringen hava därjämte för ordnandet av flottans krigsberedskap även vid andra än förut omförmälda tillfällen inryckning och hemförlovning ägt rum av värnpliktiga, tillhörande förenämnda klasser.

De i ärendet föreliggande förslagen avse väsentligen,

dels att sådana värnpliktiga av klass A eller B, som efter den 31 juli 1915 konstituerats till underofficerskorpraler eller korpraler i flottans reserv, må under vissa villkor tillerkännas särskild ersättning utöver den krigslön, som tillkommer dem enligt förordningen den 11 juni 1915;

dels ock att till meniga värnpliktiga må under vissa villkor utgå särskild ersättning utöver dem jämlikt nämnda förordning tillkommande krigslön.

Vad då först beträffar framställningen om särskild ersättning till sådana värnpliktiga av klass A eller B, som efter den 31 juli 1915 konstituerats till *underofficerskorpraler i flottans reserv*, har i det före-

gående (sid. 7) omnämnts, hurusom ifrågavarande värnpliktiga kommit att i avlöningshänseende bliva sämre ställda än sådana värnpliktiga, som under den pågående mobiliseringen av flottan fullgjort korprals-tjänst och därvid uppfyllt villkoren för åtnjutande av den i nådiga brevet den 18 juni 1915 omförmälda särskilda ersättningen av 20 kronor för månad. Jag har ock redan tidigare angivit, att orsaken till, att endast de underofficerskorpraler, som konstituerats före förordningens av den 11 juni 1915 trädande i kraft (den 1 augusti samma år), bibehölls vid stamanställd underofficerskorprals avlöningsförmåner, var den, att man — icke minst ur besparingssynpunkt — ansåg sig böra bringa de i nämnda förordning upptagna bestämmelserna rörande lägre avlöning för konstituerade värnpliktiga i största möjliga omfattning i tillämpning under den pågående mobiliseringen. Därest flottans mobilisering blivit av kortare varaktighet, hade den sålunda uppkomna ojämnheten i avlöningsförmåner mellan nu nämnda underofficerskorpraler och korpraler saknat vidare betydelse. Då emellertid mobiliseringen med hänsyn till de utrikespolitiska förhållandena alltjämt måst fortgå, synes mig rättvisan kräva, att en ändring i avlöningshänseende åvägabringas beträffande förhållandet mellan dessa båda kategorier av värnpliktiga. Det lär därvid icke kunna ifrågasättas att minska beloppet av den vid 1915 års riksdag medgivna ersättningen till sådana värnpliktiga, som bestritt korpralsbefattning, utan torde frågan icke kunna lösas på annat sätt än att, såsom myndigheterna föreslagit, en särskild ersättning under vissa villkor tillerkännes jämväl ifrågavarande konstituerade underofficerskorpraler. Denna ersättning synes mig i enlighet med marinförvaltningens hemställan och på det av ämbetsverket angivna skäl, att proportionen mellan underofficerskorprals och korprals krigslön enligt förordningen den 11 juni 1915 borde bibehållas även efter det särskild gottgörelse tillagts såväl sådana värnpliktiga underofficerskorpraler, varom nu är fråga, som i nådiga brevet den 18 i samma månad omförmälda värnpliktiga, böra bestämmas till 25 kronor, för månad räknat. Härigenom skulle här avsedd värnpliktig underofficerskorprals avlöningsförmåner kunna uppgå till 37 kronor 50 öre (krigslön) + 25 kronor = 62 kronor 50 öre för månad, under det värnpliktig korprals förmåner numera kunna belöpa sig till 30 kronor (krigslön) + 20 kronor = 50 kronor i månaden. Den av chefen för underofficers- och sjömanskårerna i Stockholm uti ifrågavarande avseende föreslagna ersättningen av 45 kronor i månaden finner jag alltför högt tilltagen, liksom jag å andra sidan anser, att den av chefen för marinstaben och stationsbefälhavaren i Karlskrona gjorda framställningen om ersättningens bestämmande till samma belopp som

för korpraler eller till 20 kronor för månad icke i erforderlig mån tager hänsyn till underofficerskorpralens berättigade krav på högre avlöning än korpralen.

För åtnjutande av den sålunda föreslagna ersättningen av 25 kronor i månaden torde, på sätt marinförvaltningen föreslagit, böra fordras, att värnpliktig underofficerskorpral, varom här är fråga, efter inkallelse till tjänstgöring under nu pågående mobilisering med gott vitsord fullgjort eller kommer att fullgöra tjänst minst sex månader. Jag finner mig ock böra ansluta mig till ämbetsverkets mening därom, att denna tjänstgöring om minst sex månader icke behöver omfatta en sådan tidsperiod i en följd. Då här ifrågasvarande — liksom andra — värnpliktiga, såsom av den förut lämnade redogörelsen för de värnpliktigas inkallelser under mobiliseringen framgår, i flera fall inryckt till krigstjänstgöring i olika omgångar, av vilka en eller flera kan hava avsett kortare tid än sex månader, synes mig rätten att komma i åtnjutande av den särskilda gottgörelsen bliva alltför snävt begränsad, därest icke en sammanläggning får äga rum av de särskilda tidrymder inkallelserna omfattat. Däremot kan jag icke biträda marinförvaltningens uppfattning, att från krigstjänstgöringstiden böra avdragas två månader, under vilka ifrågasvarande underofficerskorpraler icke skulle få uppbära omförmälda gottgörelse. I och med den värnpliktiges konstituering till underofficerskorpral lärer han nämligen, oberoende av den tid, han dessförinnan varit i krigstjänstgöring, böra komma i åtnjutande av den särskilda ersättningen under hela tjänstgöringstiden i denna sin egenskap, då hans konstituering till underofficerskorpral ju innebär, att han anses besitta de erforderliga kvalifikationerna för att fullgöra underofficerskorprals tjänst.

Med avseende å ifrågasatt särskild ersättning till värnpliktiga av klass A eller B, vilka efter den 31 juli 1915 *konstituerats till korpraler i flottans reserv*, torde jag få erinra därom att, på sätt redan i det föregående (sid. 8) omnämnts, genom kungörelse av den 30 juli 1915, som trätt i kraft den 1 augusti samma år, stadgats, att chef för underofficers- och sjömanskårerna äger konstituera värnpliktiga till korpraler i nämnda reserv. Den rätt att komma i åtnjutande av särskild ersättning av 20 kronor i månaden, som genom förut omförmälda nådiga brev den 18 juni 1915 tillerkänts värnpliktiga, vilka bestritt korprals befattning, bör givetvis tillgodokomma jämväl sådana värnpliktiga, som i enlighet med nyssnämnda stadgande efter den 31 juli 1915 konstituerats till korpraler, helst sådan konstituering numera i allmänhet skett av värnpliktiga, vilka fullgöra korpralstjänst. Ehuru bestämmelserna i berörda nådiga

brev den 18 juni 1915, enligt vad jag erfarit, redan tillämpas även på konstituerade korpraler, torde dock ett uttryckligt medgivande i sådan riktning nu böra av riksdagen inhämtas. Beträffande villkoren för att dessa till korpraler konstituerade värnpliktiga må erhålla nämnda ersättning torde jag få hänvisa till vad jag nyss anfört beträffande värnpliktiga, som efter den 31 juli 1915 konstituerats till underofficerskorpraler i flottans reserv, då förhållandena beträffande båda dessa kategorier av värnpliktiga i nämnda hänseende äro fullständigt likartade.

Då jag nu övergår till frågan om ersättning i vissa fall till *meniga värnpliktiga* utöver dem enligt förordningen den 11 juni 1915 tillkommande krigslön, anhåller jag till en början få fästa uppmärksamheten därå, att man vid bestämmandet av denna krigslön lagt till grund beloppet av det penningbidrag, som enligt 1914 års senare riksdags beslut i allmänhet tillkommer värnpliktig under fredstjänstgöring eller 50 öre för dag, samt att med hänsyn härtill krigslönen för menig värnpliktig i nämnda förordning upptagits till 5 kronor för lönetermi. Jag utgår från, att den sålunda fastslagna principen om menig värnpliktigs krigslön icke bör rubbas. Däremot synes det enligt min mening äga goda skäl för sig, att sådana meniga värnpliktiga, som fullgöra krigstjänstgöring under en avsevärt längre tidsperiod än flertalet övriga värnpliktiga och vilka sålunda måste underkasta sig väsentliga uppoffringar av ekonomisk och annan art samt därigenom på samma gång åt flottan giva ett ökat mått av krigsberedskap, beredes särskild ersättning, att utgå från och med år 1916.

I fråga om nämnda tidsperiods längd anser jag mig, i likhet med marinförvaltningen, böra förorda en tidrymd av minst sex månader eller samma tid, som enligt nådiga brevet den 18 juni 1915 redan nu fordras för åtnjutande av den värnpliktig, som bestritt korpralsbefattning, tillerkända ersättningen och som i det föregående föreslagits beträffande efter den 31 juli 1915 konstituerade underofficerskorpraler och korpraler. Av samma anledning, som nyss angivits beträffande nämnda underofficerskorpraler och korpraler, torde fordran på, att krigstjänstgöringen skall omfatta minst sex månader i en följd, icke böra uppställas. Icke heller synas skäl föreligga för att, såsom marinförvaltningen föreslagit, med avseende å meniga värnpliktiga bestämma, att den ifrågasatta ersättningen skall utgå endast för den del av tjänstgöringstiden, som överskjuter två månader. Går man nämligen ut från, att meniga värnpliktiga bör med hänsyn till förhandenvarande förhållanden tillerkännas en särskild gottgörelse under förutsättning av en längre

tids väl vitsordad krigstjänstgöring, lärer ock ett sådant betraktelsesätt följdriktigt leda till, att denna gottgörelse bör utgå för tjänstgöringstiden i dess helhet.

Beträffande storleken av den ifrågasatta ersättningen till meniga värnpliktiga under den pågående mobiliseringen har jag icke något att erinra mot myndigheternas förslag om bestämmandet av denna gottgörelse till 10 kronor för månad. Härigenom skulle den menige värnpliktiges månatliga avlöningsförmåner under den angivna förutsättningen av minst sex månaders väl vitsordad krigstjänstgöring från och med år 1916 uppgå till 15 kronor (krigslön) + 10 kronor = 25 kronor eller ett belopp, ungefärligen motsvarande menig värnpliktigs krigslön enligt tidigare gällande bestämmelser (24 kronor 30 öre). Jämväl den av marinförvaltningen framhållna omständigheten, att proportionen mellan krigslönebeloppen för underofficerskorpraler, korpraler och meniga enligt förordningen den 11 juni 1915 komme att bibehållas, sedan såväl underofficerskorpraler som korpraler och meniga erhållit sålunda föreslagen särskild ersättning, talar för ersättningens fastställande till detta belopp. Till åskådliggörande härav torde tjäna följande sammanställning:

	Krigslön per månad enligt förordningen den 11 juni 1915.		Föreslagen särskild ersättning, att under vissa villkor utgå per månad.		Summa avlöningsförmåner per månad.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
Efter den 31 juli 1915 konstituerad underofficerskorpral	37	50	25	—	62	50
Efter den 31 juli 1915 konstituerad korpral	30	—	20	—	50	—
Menig värnpliktig för tid efter den 31 december 1915	15	—	10	—	25	—

Marinförvaltningen har i sitt utlåtande den 2 innevarande mars föreslagit, att såsom villkor för åtnjutande av den sålunda till värnpliktiga underofficerskorpraler, korpraler och meniga ifrågasatta ersättningen skulle föreskrivas, att denna ersättning jämte av de värnpliktiga åtnjuten krigsavlönning icke finge för månad överstiga de belopp, som utginge till stamanställd personal av motsvarande tjänstegrad vid Karlskrona station. Dessa belopp utgöra resp. 84, 51 och 40 kronor för månad. Härvid hava de meniga värnpliktiga med hänsyn till den utbildning, de under sin fredstjänstgöring såsom värnpliktiga erhållit, ansetts böra jämnställas med stamanställt manskap i 3:e lönegraden. Då

emellertid på grund av de i förordningen den 11 juni 1915 väsentligt reducerade krigslönebeloppen för här ifrågavarande värnpliktiga ett sådant överskridande numera icke i något fall kan äga rum, torde den ifrågasatta bestämmelsen såsom överflödigt kunna utelämnas.

Vidare har marinförvaltningen erinrat att, vid bifall till ämbetsverkets förslag, till underofficerskorpral eller korpral konstituerad värnpliktigs kontanta avlöningsförmåner icke längre komme att stå i proportion till de avlöningsförmåner, till *underofficer* konstituerad värnpliktig äger uppbära enligt den i § 11 av förordningen den 11 juni 1915 intagna lägre tariffen. Jämlikt denna tariff utgår krigslön till konstituerad flaggunderofficer med 60 kronor och till konstituerad underofficer av 2:a graden med 45 kronor, allt för månad räknad. Enligt vad jag inhämtat, har emellertid av anledning, att underofficerskorpraler i allmänhet fullgöra samma tjänst som underofficer, under den nu pågående mobiliseringen endast i sällsynta undantagsfall (vid Karlskrona station 2, vid Stockholms station 1 fall) inträffat, att värnpliktiga konstituerats till underofficerare, och när detta skett, har den sålunda konstituerade endast kortare tid fullgjort krigstjänstgöring. Då följaktligen den påpekade omständigheten icke äger någon nämnvärd praktisk betydelse, torde man i detta sammanhang kunna bortse från densamma.

Vad slutligen beträffar de kostnader, som föranledas av de utav mig i det föregående gjorda framställningarna, har jag icke något att erinra mot grunderna för de av marinförvaltningen i sådant hänseende verkställda beräkningarna. Enligt dessa beräkningar skulle kostnaderna under åren 1915 och 1916 uppgå till ett belopp av 136,000 kronor utöver den av 1915 års riksdag anvisade summan av 75,000 kronor. Då marinförvaltningens beräkningar äro uppgjorda under förutsättning att det angivna antalet värnpliktiga komme att åtnjuta särskild ersättning för hela den tid under åren 1915 och 1916, då de äro inkallade till mobiliserings-tjänstgöring, torde anledning icke föreligga att beräkna kostnaderna till högre belopp på grund därav, att jag, i olikhet med marinförvaltningen, ansett ersättningen till ifrågavarande värnpliktiga böra utgå även för de två första månaderna av tjänstgöringstiden.

Då den här ifrågasatta särskilda ersättningen till vissa värnpliktiga innebär en av flottans mobilisering förorsakad avlöningsförbättring, lär det vara principiellt riktigast, att de därmed förbundna kostnaderna, i likhet med andra utgifter för upprätthållandet av neutralitetsvakten, av marinförvaltningen förskottsvis bestridas för att sedermera anmälas till ersättande.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva,

dels att flottan tilldelad värnpliktig, som efter den 31 juli 1915 konstituerats till underofficerskorpral eller korpral i flottans reserv, ävensom flottan tilldelad menig värnpliktig må, därest han efter inkallelse till tjänstgöring under nu pågående mobilisering med gott vitsord fullgjort eller kommer att fullgöra tjänst minst sex månader, erhålla särskild ersättning:

underofficerskorpral med 25 kronor i månaden för den tid, han tjänstgjort i denna egenskap;

korpral med 20 kronor i månaden för den tid, han tjänstgjort i denna egenskap, i den mån särskild ersättning ej redan på grund av nådiga brevet den 18 juni 1915 till honom utgått; samt

menig värnpliktig med 10 kronor i månaden för tjänstgöringstid efter den 31 december 1915;

dels ock att de kostnader, som föranledas av bifall härtill, må av marinförvaltningen förskottsvis bestridas av omhänderhavande medel för att framdeles anmälas till ersättande.

Till vad departementschefen sålunda hemställt täcktes Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan av statsrådets övriga ledamöter, lämna bifall; och skulle proposition till riksdagen avlätas av den lydelse, en vid detta protokoll fogad bilaga utvisade.

Ur protokollet:

Gustaf Norblad.